

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS Függetlenségi Politikai Szekelyi Ujság

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50. fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postafizetési csekk-
és kliring 10,489 sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és Hivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca.
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona.

Az ellenzéket — törbe csalják...

Irta: **Kossuth Ferenc.**

Nem akarom spanyol grand mód-
jára azt firtatni, hogy ki tette az első
lépést a béke felé, mert előttem nincs
utálatosabb valami, mint az, ha bár-
milyen személyi tekinteteket tolnak, a
nemzet érdeke helyett, előtérbe.

Nem élünk a középkorban. Nem
akarjuk megfordított alakban (most a
béke, akkor az ütközet terén) megis-
mételni azt, ami történt a fontenoyi
csatánál, — a franciák és az angolok
közt — midőn a két hadsereg egymással
szemben állván, a francia parancsnok
oda kiáltott az angolnak: „Angol urak,
önök löjjenek előbb!”

Nem tartottam tehát szerencsés-
nek azt az állítást, amit egy hírlapíró
adott volt a miniszterelnök szájába;
hogy tudniillik: a békeakciót nem ő
(a miniszterelnök) és pártja, hanem az
ellenzék kezdeményezte. Ugy látszik
azonban, hogy a miniszterelnök is át-
értette ennek helytelenségét, mert fél-
hivatalos kommuniké jelentette ki, hogy
a miniszterelnök ezt nem mondotta.

Ha ez az állítás nem is volna téves,
még akkor sem lenne helyes. Mert a
kormány felelős (nem pedig az ellenzék)
a parlament tárgyalásaiért. Ha tehát a
kormány valamit tesz abban az irány-
ban, hogy a tárgyalások felfordult rend-
jét helyreállítsa — nem úgy téve a
kísérletet, hogy még nagyobb felfordu-
lást idézzon elő, hanem úgy, hogy lehe-
tőleg békét csináljon — ez esetben a
legegyszerűbb politikai kötelességét tel-
jesíti s a mellett az ország kézzelfog-
ható érdekét szolgálja.

Teljességgel nem is lehetett tehát
oka a miniszterelnöknek előre holmi
tiltakozásra avégből, hogy valamiképen
a kezdeményezés látszata ő rá ne
tapadjon

A tényállás azonban az, hogy a
békeakciót nem az ellenzék, hanem
Berzeviczy Albert, a képviselőház köz-
bizalmat élvező és köztiszteletben álló
elnöke indította meg és ezzel az elnök
hivatásának felelt meg. Mert ha a kép-
viselőháznak rendes tárgyalási menete
megakad, első sorban az elnöknek hi-
vatása az, hogy igyekezzék ezen segíteni.
Az elnök a pártok felett áll és az ő hely-
zetéből kifolyólag, nem keresi, sőt
nem is szabad keresnie egyik párt szá-
mára sem a győzelmet vagy kudarcot.

Az tehát, hogy az elnök tanácsko-
zott velünk a kibontakozás lehetőségei-
ről, teljesen kifogástalan és hazafias
cselekmény volt, amelyért őt csak el-
ismerés illeti.

Az is természetes, hogy ha e ta-
nácskozásokkal kapcsolatosan valaki-
nek elfogadható eszméje támadt, ezt
az eszmét előadta. Nem kifogásolható
tehát az, hogy én előadtam és érvényre
juttatni igyekeztem, mindjárt az elnöki

akció megindulása hírére azt az eszmét,
hogy az 1912. évi költségvetés tüzessék
a képviselőházban napirendre és amíg
ez le nem tárgyalatik, szakittassék félbe
a véderőreform tárgyalása.

Hogy ezt a kormány és pártja ne
kifogásolhassák, mindjárt hoz á tettem,
hogy a költségvetés tárgyalását mester-
séges uton nem hosszabbítanók meg
és a tárgyalást rendes módon, sőt seré-
nyen igyekeznénk lebonyolítani.

Az ellen sem lehetne szerintem ki-
fogás, hogy midőn az elnök a költség-
vetést tüzi napirendre a véderőjavaslat
helyett, a miniszterelnök, a Ház elnöké-
nek ezt az indítványát elfogadva, ki-
nyilatkoztatná, hogy ezzel csakis az
1897-ik 20-ik törvénycikk 3-ik szaka-
szának tesz eleget és hangsúlyozná, hogy
ez nem jelenti azt, hogy a véderőjavas-
lat visszavonatik, vagy pedig más okból
felvetetik, hanem ennek tárgyalását
csakis azért halasztja el a Ház, hogy az
állami háztartás törvényes rendjében
fennakadás ne legyen.

Ilyen kormánynyilatkozat teljesen
megmentené a kormány és a többség
számára a párttekinélyt. Ezen pedig
tul menni nemcsak felesleges, hanem azt
árúná el, hogy a kormánynak: nemcsak
a párttekinély megóvása, hanem ennél
jóval több a valódi célja, amibe termé-
szetesen a ellenzék bele nem mehetne.

Igy például nem mehet bele az
ellenzék abba, hogy a véderőjavaslatot
általánosságban az elfogadásig juttassa,
mert ez csak akkor lenne lehetséges, ha
már ezelőtt meg lenne állapítható, még
pedig nemcsak egy, vagy két párttal,
hanem minden párttal az a feltétel-so-
rozat, amely alatt hajlandók a pártok
elállni attól, hogy a parlamenti ellent-
állás kivételes módjával éljenek.

Ez az előzetes megállapodás pedig
oly rövid idő alatt, amilyenre szükség
lenne azért, hogy a költségvetés letár-
gyalására az idő minimuma megmarad-
jon, gyakorlatilag kivihetetlennek lát-
szik.

A költségvetés tárgyalásának napi-
rendre tüzése éppen azért kívánatos,
mert míg egyrészt enélkül az 1897-iki
törvény megsértetik s az ország költség-
vetésileg ismét „ex-lex” állapotba kerül,
addig másrészt a költségvetés tárgyalása
alatt van idő az eszmecserék folytatá-
sára s a nehéz kérdések megoldására s
ezeken azután a megegyezés megkísér-
lésére.

A kérdés az, tanácsos-e megkísér-
leni azt, hogy valami békés megegyezés
létrejöhesse? Ha ez tanácsos és talán
belátja csaknem mindenki, hogy ezt
kívánja a közérdek: akkor időt kell
adni arra, hogy ez meg is történhessék.
És feltétlenül úgy kell eljárni, hogy a
fegyverszünetnél ne legyen győző és
legyőzött, másképpen maga a fegyver-
szünet válik lehetetlenné.

Ezeket a feltétlen igazságokat első
sorban a kormánynak kell megszívlel-
nie, mert a kormány felelős a közügyek

menetért. A kormány eljárása idézi
elő vagy a békés alkotmányos élet fo-
lyását, vagy pedig a kisebbség felláza-
dását, mely csak az erőszakkal szem-
ben és akkor jogosult, ha nagy nem-
zeti érdek követeli. De ily esetben, még
ha le is tagadtatnék a jogosultsága, a
tény meglenne és meglesz, míg lesz
magyar, aki erőszakot nem tűr és aki
minden szabályok felett álló kötelezősé-
gének tartja hazája jogainak megvédel-
mezését.

Dr Váentsik Ferenc orsz. kép- viselő beszámoló beszede.

(1. folyt.)

Volt alkalmam nem régen a törvény-
hatóság termében önök előtt kifejtteni, hogy
mi az a teher, mely az új véderőjavaslatok
elfogadása esetén vállainkra nehezedik. Ki-
fejtettem ugyanott, hogy az új törvényjavas-
lat több rendelkezése sérti közjogunkat s
már maga azon körülmény, hogy a törvény-
javaslat jelen alakjában a parlament előtt
fekszik, egyenes negációja alkotmányossá-
gunknak és sajnos, de megdönthetlen bizo-
nyítéka annak, hogy nálunk a szó igazi ér-
telmében vett parlamentarizmus nem létezik.

Ezeket én itt most ismétlem nemkivá-
nom. Csupán azért, hogy következteté-
seimet hozzá fűzhessem emlitem meg itt,
hogy az a véderőjavaslat a közös hadsereg
részére 24,111, a honvédség részére 12,500
fővel, összesen 36,611 fővel több újoncot
követel az eddiginél, s hozzávetőleges becs-
lés szerint: évi 150 millióval több költséget
kell a hadseregére ráfordítunk.

Ez a törvényjavaslat, melynek törvény-
erőre jutását a házszabályrendeletei ér-
telmében a kisebbség jogainak megvédésére
rendelt eszközökkel megakadályozni akarjuk.

És ezért árasztják el a mi pártunkat a
rágalmak, ráfogások és gyanúsítások egész
áradatával.

Ugy állunk, mint a tengerből kiemelkedő
szirt, mely állandóan és folytonosan ki van
téve a felkorbácsolt hullámok szilaj ostrom-
ának. Majd a törvényhatóságok jobbra hi-
vatott termeiből hallik felénk az elítélő szó-
zat, majd a sajtó berkeiből lövöldöznek ránk
a legképtelenebb gyanúsítások mérgezett nyi-
laival.

Ezért jövünk önök elé, hogy mint hivatot
bíráink előtt, számot adjunk sáfárkodásunk-
ról, feltárjuk teljes őszinteséggel cselekedeteink
indító rugóit és kérjük ki ítéletét azok
nak a vasárnapi politikusoknak, kik a politi-
kában nem keresnek érvényesülést vagy va-
gyoni előnyöket, s nem is a kiváltságosok
elzárt külön termében tanácskoznak, hanem
csak nemes és becsületes ösztöneiket s csak
hazafiságuk és lelkiismeretük parancs-szavát
követve, alkalmilag rendezett népgyűléseiken
megnyilatkoznak s lelkesedésük melegével
bátorságot öntenek a csüggedőkbe és kitar-
tásra buzdítanak.

Hát tisztelt Polgártársaim, azt vetik
szemünkre, hogy a véderőjavaslatok ellen
folyó küzdelemben az obstrukció törvényte-
len fegyveréhez nyultunk; ezáltal felforgatjuk
a rendet, anárkiát teremtünk és lejárattuk
a parlament tekintélyét.

Az obstrukció — nézetem szerint — a kisebbség végső harci fegyvere, s ha egy, az országra veszélyes intézkedés ellen, egy indokolatlan és az ország részéről elviselhetlen teher elhárítása céljából alkalmaztatik, a parlamenti ultima ráció szempontjából nem kifogásolható és nem kárhoztatható. Nem államellenes célokat szolgálunk mi ezzel a fegyverrel, nem politikai kalandokat hajrászunk s az állam érdekeit mérő önféjűségből kockára nem tesszük. Hanem igenis egy végveszedelmet akarunk vele elhárítani s ezen eszköz igénybe vétele a végveszély tetőfokán jogosult és indokolt.

Nem tagadom, hogy ezen a fegyverek gyakori, feltűnő szükség nélkül való használata, káros megrázkódtatásokkal járna, mert olyanok ezek, mint a robbantó szerek, ártalmasak és veszedelmesek is, s csak nagy elővigyázattal lehet velők élni, de ha az előhaladásunk útjában álló sziklát kell elhárítani; ha a föld mélyében rejlő drága és becses kincseket kell hozzáférhetővé tenni; ha elrejtett, eldugott erőket kell a civilizáció és emberi előhaladás szolgálatába kényszeríteni, akkor ezek a szerek jótékonyak, üdvösök és nélkülözhetetlenek.

A kérdés tehát csak az lehet, ha vajjon a törvényjavaslat rejt-e magában végveszélyt az államra nézve?

Azt mondják azok, akik a törvényjavaslatot védelmezik, hogy saját biztonságunk céljából, hogy védelmezhessük anyagi és szellemi kincseinket, okvetlenül szükséges véderőink fejlesztése. Azt is mondják, hogy más államok polgárai véderejüket még nagyobb mértékben növelik s a miénknél nagyobb áldozatokat is hoznak.

Ez mind igaz, tisztelt polgártársak, de az is igaz, hogy más államok a költségeket saját hadseregük javára szavazzák meg.

Más államokban a hadsereg a nemzeti erő kifejezője, a népek büszkesége, nemcsak biztonságuknak, hanem jogaiknak, szabadságaiknak is legfőbb védelmezője.

Mi is ohajtottuk, hogy a hadseregbe bevonuljon a nemzeti szellem; ohajtottuk és ohajljuk, hogy intézményeiben férközzek közelebb a nemzet szívéhez és érzelmeihez, de midőn ez iránt elrebbent ajkunkról a halk és szerény ohajtás, mennydörgésszerű zajjal csapott közénk a chlpyi hadparancsból kihangzó soha...

Erre támadt föl a nemzet, s megindult egy tízéves kínok, keservek, gyötrő remények és keserű kiábrándulásoktól kísért szörnyű küzdelem s íme most vállalkozik rá egy kormány, hogy ezt a küzdelmet a legszörnyűbb és a legcsufosabb kudarcba belefojtja.

Nem tartották szükségesnek, hogy az óriási erőfeszítés ellenében, melyet a nemzetől kivánnak, egy szemernyt is engedjenek, minden nemzeti jog érvényesülését negáló álláspontjukból.

Igen, minden állam növeli a maga haderejét, a technika újabb vívmányaival szereli fel azt, de nem szabad feledni, hogy az értelmesség, gyakorlottság, hazaszeretet hősiesség, egy szóval az erkölcsi erők vannak olyan erős tényezői a győzelemnek, mint a nagy tömegek és elsőrangú felszerelés. Tessék súlyt vetni ezekre az erőkre is. Tessék megtölteni annak a katonának a lelkét azzal a tudattal, hogy a mikor háboruba megy, piros vére hullásával hazáját, szabadságát, polgári jogait, szeretteit, vagyonát védelmezi. Tessék lehetővé tenni, hogy a mikor elröppen a végső sohaj a haldokló ajkairól, akkor ne a sárga-fekete zászlón homályosuljanak el szemei, hanem ragyogjanak fel a mi nemzeti jelvényeinken, becsületünk külső kifejezőjén, s magasztosuljon fel benne a tudat, hogy érdemes volt küzdeni, mert a magyar zászló fog ráomlani porló tetemeire.

(Vége köv.)

Vármegyei közgyűlés.

Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága e hó 17-én tartotta meg őszi rendes közgyűlését, melyen a távollévő főispán helyett az alispán elnökölt.

A vármegyei költségvetésekkel kapcsolatosan elhatározták a tisztviselői nyugdíjalap hiányának két, illetve öt százalékos és a megyeház építésére szolgáló 3 százalékos pótdadó folytatódó kirovására is megadták a felhatalmazást.

Tudomásul vették a földmivelésügyi miniszter leiratát, melyben a kopár területek javítására államsegélyt engedélyezett. Ugyszintén a fenyéd—zetelaka—gyergyótekerőpataki tvh. közut vármegyénkben levő szakaszának állami kezelésbe való átvételét is szívesen fogadták.

Az alispáni jelentéssel kapcsolatosan Dr Elekes Dénes székelykeresztúri ügyvéd igen helyes és talpraesett interpellációt intézett az alispánhoz a székelykeresztúri főszolgabíró eljárásaira és viselkedéseire vonatkozólag. Ezzel lapunk más helyén foglalkozunk.

Elhatározták, hogy a vármegye főszolgabírói székhelyein járási székházat építenek, ha erre megfelelő államsegélyt kaphatnak.

A hejjasfalva—székelyudvarhely—csikszeredai és a kükkölőszeg—parajd—gyergyószentmiklósi vasut kiépítetlen szakaszainak sürgős létesítését kerelmezni fogják. A vármegyei hivatalos lap előfizetési árát a községek terhére 6 K-ról 12 K-ra emelték fel 1911. január 1 től kezdődőleg.

A városi mérnökválasztás ellen beadott felebbezést tárgytalannak tekintették, miután közben felségfolyamodvány rendén az oklevél ügye elintézését nyert. Ez volt Gyertyánffy Gábor utolsó felebbezése a város közérdekű ügyében.

A város képviselőtestületének a tisztviselők pótdómentessége ügyében hozott határozatot jóváhagyó tudomásul vették s így a tisztviselő képviselők ezentul vígan szavazhatják meg a pótdadót, mert ők ugy sem fizetik.

Gaiffy Endre volt városi főjegyző felebbezéseit elutasították. Lakatos Tivadar városi gazdatanácsos és társainak az államsegély felhasználására vonatkozó felebbezésében pedig a határozatot felfüggesztették addig, amíg a város lelekszama hivatalos megállapítást nyer. Fekete Dénes építőmester felebbezésének helyet adtak és a várost a kövételés kifizetésére utasították.

Betfalva község és az ottani hitelszövetkezet által építendő Népház telkének átadását jóváhagyták.

Somogyvármegye átiratával kapcsolatosan Apponyi Albert grófnak amerikai útja alkalmából üdvözlő iratot küldenek.

Budapest székesfőváros közönségének átiratát, melyben a sajtó szabadságának újabb törvényes rendelkezéssel való hatályosabb biztosítását kívánja, egyszerűen tudomásul vették. Hogyne! Hiszen nálunk — úgy látszik — az ellenzéki sajtó kerekbe törését is kevésnek tartanak a meglevő szabadság mellett azok, kik még halvány sejtélemmel sem bírnak a szabad sajtó áldásos működéséről. Büszke lehet Haller gróf az ő mungóira. Ezek képesek még a napvilágot is elzárni a néptől, csak hogy nekik jó dolguk legyen. Nem szabadság, felvilágosodás, hanem sötét abszolutizmus kell a mungóknak. Ha szíjjat hasitana hátukról az osztrák, talán akkor is kezet csókolnának, akkor is térdet-fejet hajtának neki. Mikor látsz székely nép? Mikor tudod férfias bátorsággal, kiforrott belátással megválogatni vármegyei képviselőidet, akik hazafias lelkesedéssel fogják intézni ügyeidet!?

A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének kérése alapján gyűjtést indítanak.

Több más tárgy elintézése után a közgyűlés véget ért.

Alispán és főszolgabíró.

— Interpelláció a megyegyűlésen. —

Dr Elekes Dénes székelykeresztúri ügyvéd, tvh. bizottsági tag, a keddi közgyűlésen érdekes interpellációt terjesztett elő, mely széles körben nagy feltűnést keltett.

Az interpelláció tárgyát hatféle ügy képezte, a melyből öt a székelykeresztúri főszolgabíró és egy magát az alispánt illette.

Az első pontban szóvá tette, hogy Pálffy Jenő főszolgabíró Siménfalvára apa-állat vizsgálata céljából határnapot tűzött ki és arra öt község előjáróságát az apa-állatokkal együtt megidézte s azok ott egész napon át várták a főurat, de hiába várták, mert sem ő nem érkezett, sem pedig takarodóra jelt nem adott. Szegény emberek azt hitték a várakozás végén, hogy a főbíró urat a lapos guta érte s a vén asszonyok már előre könnyeztek a borzasztó veszteség miatt...

2. Erked községben az eset ismétlődött azzal a különbséggel, hogy ott később az országos vásár napján tartotta meg a vizsgálatot, mikor is mint vásárbírónak amugyis hivatalból kötelessége volt kiszállani — még pedig napidíj nélkül, de azért a pénzmagot nagyon kedvelő főbíró ur a napidíjat hűségesen, azonban jogtalanul felvette.

3. Dr Elekes Dénes Székelykeresztúron telefon-előfizető. Ezt tudta a tulbuzgó főbíró uraság. Azonban azt is tudja, hogy Dr Elekes a saját lábán járni tudó ellenzéki ember. De hát a főbíró ur nem azért okos fiu, hogy az ilyesmit ő, kinek Haller főispán a protektora, a volt darabont főispán a nagybácsikája, az alispán unokatestvére, sőt még a vármegyei tiszt főügyész, a vadász-szenvedély alapos lovagja is ilyenformán rokona, respektálja. Elég az, hogy Dr Elekes mungó-indexen van és vele is éreztetni kellett a főszolgabírói fene nagy hatalmat. Más módja nem lévén, elrendelte a székelykeresztúri telefon-állomás kezeléségének, hogy az ellenzéki Dr Elekes ügyvédet ne kapcsolják. Elekes szóval fizesse a telefonját, de ne használhassa. (Ilyen erőszakra talán még Haller főispán ur sem emlékszik. Pedig ő már sokat végig csinált!)

Negyedik pontként felemlítette a főbíró ur sajtó ellenes gerjedelmét, a „Székely-Udvarhely“-ből országosan ismeretes „Rendkívül bizalmas“ rendeletét.

5. Végül ismertette a főbíró ur „szelid nyomásai“-nak módszerét, mellyel pl. Székelyvécke képviselőtestületét „kupaktanács“-nak nevezte csak azért, hogy községük kárára nem akarták azt a bikát megvásárolni, a melyiket a főszolgabíró ur — ő tudja miért! — oly melegen ajánlott.

A 6. pont aztán az alispán urnak szólt az ujszékelyi malomgát káros volta és leszállításának 5—6 éve vajdó ügyében.

Ezek voltak az interpelláció tárgyai nagyobb vonásokban. Mindenki egy higgadt, okos és tisztos választ várt a vármegye alispánjától. S mi történt? Az alispán meategette a főszolgabíró és azonosította magát eljárásaival. Sőt a megye ügyrendtartási szabályainak 11. §-a ellenére — „személyes kérdés“ címén — szót adott unoka-öccsének a főszolgabírónak, aki aztán tényleg személyeskedett is.

Dr Elekes Dénes interpellációjában egyetlen személyes élő pont sincs. Ha azokra bármelyik főszolgabíró okot adott volna, vagy adna, szóvá kellene tenni a parancsoló köz érdekében.

Az alispánnak pedig, mint a vármegye első választott tisztviselőjének kötelessége a szóvá tett ügyeket megvizsgálni és — minden rokonsági tekintet nélkül — a hibákat a törvényes szabályok szerint elenyésztetni.

Ennyit kívántunk ezuttal ez ügyről mondani. Alkalom-adtán esetleg még visszatérünk e kérdés bővebb tárgyalására.

HIREK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy kitűnő barátunk és jóakaró kollégánk mungó-korsója a nagy hazafiság- és nemzeti ellenállásban nem törhetett el;

mondják, hogy a leg azafiasabb közérdeket is egy fufangos tyukprókátor magánérdekeire átforgatni nem tudja;

mondják, hogy a fő-utca környékén korai kárörvendő bukfenkezés a héten nem történt;

mondják, hogy henteseink egyrésze az árakat leszállította és a porciókat felemelte;

mondják, hogy a községek nagyrésztben a közigazgatás rothadtságát észlelni nem lehet;

mondják, hogy a kis tolvajok szabadon járnak és a nagyokat megcsipik;

mondják, hogy a községi számadások helyszíni vizsgálatait a helyi viszonyokat ismerő képviselői tagok jelenlétében eszközlik.

E hírek *valódiságáért* felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Magyar Köztársaság** címmel igen élénk és változatos tartalmu politikai folyóirat első száma jelent meg Hódmezővásárhelyt október 14-én Dr. Nagy György ügyvéd, volt székely orsz. képviselő szerkesztésében. Az első cikket maga a vezér írja: Kossuth Lajos országa cím alatt. Ezután Dr. Kalmár Antal: Népuralom és államforma, Szaboleska Mihály: A királyokért (vers), Szilágyi Károly: Több szabadságot! Szappanos István, a 94-ik éves öreg kuruc: Nilt levél, Kovács József: Köztársasági törekvések, Dr. Wagner Károly: A magyar emigrációból, Vetró Lajos Endre: Magyarok Istene, Kacsóh Lajos: Legyen szekularizáció, Kovács László: Történelmi hazugságok című dolgozatait közli a vérpíros táblájú, 40 oldalas füzet, melynek ára 1 K. A havonként megjelenő folyóirat félévi 5 K és egész évi 10 K előfizetési díj mellett megrendelhető a „Magyar Köztársaság” szerkesztősége és kiadóhivatala Hódmezővásárhely, Szentesi-utca 24. sz. a. címen.

— **Az időjárás** hirtelen hűvösre fordult. Hétfőre virradó éjjel és azután is minden éjszaka fagy volt.

— **Táncmulatság.** A székelyudvarhelyi eszmadia ipartársulat e hó 21-én (szombaton) zártkörű kossuth táncmulatságot rendez az árubolt helyiségében temetkezési segélyalapja javára. A mulatság este 8 órakor kezdődik.

— **Mona Liza — magyar színpadon.** Amikor Leonardó da Vinci világhírű „Mona Liza”-ja a párisi Louvre-ból érthetetlen módon eltűnt, azonnal akadtak élelmes párisi írók, akik Mona Liza alakját színpadra vitték. Deréki Antal, az ismert magyar színműíró, a „Székely-Udvarhely” volt szerkesztője most arra vállalkozott, hogy Dmitry Mereszkóvszky hírneves orosz írónak „Leonardó da Vinci” című regénye nyomán, komoly keretben színpadra viszi „Mona Liza” poétikus szerelmének történetét, amely a renaissance-kornak, a XV. század elejének egyik legérdekesebb eseménye volt és anyagul szolgál a színpadi feldolgozásra. Deréki munkája már a befejezéshez közeledik és a szerző most folytat tárgyalásokat egy fővárosi színházzal a darab bemutatása iránt. Érdekes, hogy a darabot eddig öt elsőrendű vidéki színházgáztró szerezte meg előadásra. Aki ismeri Deréki Antalnak eddigi kiváló alkotásait, a régi magyar írók becsületes irányát követő gondolatvilágát, az csak örömmel üdvözölheti legújabb színpadi termékét, mely a mindenáron módernkedő léhaságok, erkölcsgyilkoló semmisségek kaoszában, bizonyára jóleső élvezetet fog nyújtani az idegbeteggé tett közönségnek.

— **Nincs favágó.** Székelyudvarhely városban nincs favágó. Furesán hangzik ez a kijelentés, de igaz. Egy néhány öreg ember akad ugyan nagy inistálomra. Ezt azonban megfizetni képtelenség. Tíz koronákat követelnek egy öl favágásáért s csak amugy foghegyről tárgyalnak a közönséggel. Most már a nyári munkának vége van. Ezután otthon csak fogyaszt, de nem keres a nép fia. A szövetkezetek és gazdakörök s általában a néprvezetők utasíthatók az ilyeneket, hogy a városban favágással, kertészással és egyéb dologgal is szépen kereshetnek.

— **Az ujságírás első martirja.** Paolo Pica, az olasz művelődéstörténeti akták fardhatatlan kutatója érdekes tanulmányt írt az egyházi állam hírlapirodalmának vértanúiról. Hiteles okmányokkal mutatja ki Pica, hogy a pápai államban nagyon sok írórt vetettek fogságba, akasztottak föl vagy fejezték le bátor hangú irataik, vagy kellemetlenné vált kritikájuk miatt. A tulságosan erélyes eljárás némi méntségül szolgál az, hogy az akkori hírlapírók sokkal rosszabbak voltak, mint a maiak és sokkal csipősebb volt a nyelvük, mint a mai ujságíróknak. Pica tanulmányai szerint a hírlapírás első martirja a Beneventból származó Niccolo Franco római költő s ujságíró volt. A mai kormány és csatlósai sem szánják akasztófára juttatni az ellenzéki ujságírókat, amint ez Niccolo Francoval történt az inkvizíció korában. De hát a polgárokból alakuló esküdtek ilyen barbár ítélezést a mai korban nem csinálnak. Az ő lelkiismeretükkel nem fér össze, hogy a haza védelmében önzetlenül küzdőket osztrák szóra elítéljék. Az esküdt polgárok a hazafiságot igazi értéke szerint becsülik és így a sajtó egyetlen méntsvára az esküdtészeki intézménynél van mai napság. Ha ez sem volna, guzsba köthetnének a bátor szavú ujságírókat — s könnyen életükkel lakolnának becsületes hazifiságukért. Mert bizony sokszor kísért hazánkban még az osztrák Bezirkerség szolgálalkú kegyetlensége és a hatalom kedvéért mindenre kész elvakultsága...

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik feledhetlen jó leányom, Iluska elhunyt alkalmával mérhetetlen fájdalmat jóleső részvétükkel enyhítették s kedves halottam ravatalát virágokkal elhalmozták, ezúton mondok halás köszönetet. Székelyudvarhelyt 1911. október havában. Kiváló tisztelettel: özv. Lendvay Sándorné.

— **Új postaügynökség.** A Udvarhelyvármegyében Felsőrákos községben az ujoan berendezett, ideiglenesen beszüntetett postai ügynökség működését 1911. évi október hó 16-án megkezdte. Az ügynökséget Vári Elek unit. tanító kezeli. E postai ügynökség kézbesítő köre Felsőrákos községre terjed ki. A postai ügynökség ellenőrzés és leszámolás tekintetében a baróti posta- és távírda hivatalhoz van beosztva és összeköttetését a Barót és Felsőrákos közt közlekedő gyalogkúldőnc postáját útján nyerni. A postai ügynökség bárhova szóló levelpostai küldemény és postai utalványok, továbbá csak a belföldre, Ausztriába, Boszniába, Hercegovinába vagy Németországba szóló pénz- és csomagküldemények felvételével és továbbításával, nemkülönben postatakarékpénztári betét és csekk be és visszafizetések közvetítésével, ugyszintén mindennemű postai küldemény kézbesítésével foglalkozik. A fentebb elő nem sorolt országokba szóló pénzesleveleket és csomagokat az ügynökség nem vehet fel, de azokat a feladó veszélyére elfogadhatja és beküldheti a baróti posta- és távírda hivatalához.

Szerkesztői üzenetek.

Ellenzéki polgár. H. Megfigyelése helyes. A korai kárörvendő vigyorgásból tényleg megállapítható a forrás, melyből a muszkapárti lapok célzatos félrevezetése történt. Hiszen a tulajdonképeni bűnösök azok, akik — folytonos tiltakozásunk ellenére, tudva valótlannul — „vörös lámpa”-t emlegetnek. Bűnös céljaiknak megfelelőleg pedig pellengérré állítottak egy nőt, aki — közleményünk megjelenésekor — a vármegyeházában már nem is lakott. Mi tehát egy sajnálatos jogi tévedés miatt kaptuk az oly súlyos megtorlást, melyet újrafelvétel rendén — reméljük — reparálni fog a pártoktól független és egyedül a törvény igazságos rendelkezéseit követő bíróság.

Közönség köréből*

Panasz.

Városunknak van egy zuga, illetőleg egy utcája, a Rózsa-utca. Talán nem is igen tudnak erről az utcáról mások, csak a benne lakók. Azok pedig szomorúan látják, hogy bár u'cájuk még a térkép szerint is a városhoz tartozónak van jelezve, valóságban másképp néz ki a dolog. Az utca külseje nagyon el van hanyagolva. Kövezete Isten tudja mikor rakatott le. Azóta kikopott, a támadt gödrök, kövezet felbomlások sűrűn tarkítják. A járókelőknek nem kis gondot ad, hogy lábesikkanástól, orrabukástól s hasonló kedves meglepetésektől magukat megóvhassák.

De ha leszáll az est, már a helyzet változik. Az utcán villanylámpák világítanak. Egyik lámpa az utca végén, a kettős-kut közelében, a másik a közepén, a Varga-patak partján szégyenkezik a két lámpa közötti hosszú- és görbe sorn utcában nem találja meg az ember saját lakását. Az a két lámpa, mely ezen utcarész közepét világítaná, már este 10 óra előtt ki van kapcsolva. Egyszóval, pokoli sötétség uralkodik az utcában. Ezt az állapotot használják ki a fenevadak, melyek télen át nem egyszer szemlét tartanak a mezőhöz közeleső utcában, mintha csak az ott soha nem látható rendőrség dolgát akarnák megkönnyíteni.

Aztán ha a tél is beállt, járni csak szeges bottal vagy négykézláb lehet az utcához. A szentimrei kettős-kut s a naponként felolvadó hó vize glecsert fejleszt az Iskola-utca végében, mely a Rózsa-utca torkollik. Az Iskola-utca a Vargapatak ékeskedik 2 méteres meredek partjával, melynek korlátja nincs. A jó közutak szélét a városokon kívül, sőt az erdők között is szükséges helyen korlát szegélyezi, csak itt kénytelenek az esős időben a sárt és vizet kerülő járókelők — korlát hiánya miatt — a patakba bukni.

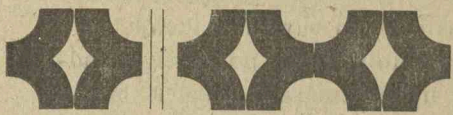
Ebben az utcában a kövezet ismeretlen, bár itt közlekedik a Szentjános-, Szentimre- és Rózsa-utca lakóinak 80 százaléka és az iskolákba járó összes apró és nagyobb gyermekek.

Hát ez igazán sajnálatra méltó állapot. Egy szegényes kis községben nem, de Székelyudvarhelyen gyönyörködhetik ilyesmikben az, aki erre kíváncsi. Hát nem lehet és nem szükséges ezeken az állapotokon segíteni? Vajjon mit gondol a nemes városi tanács, merre létezik ez az utca? A városhoz tartozik-e? Polgáraitól az adót és közmunkát nem épp úgy behajtatja-e, mint akár a pompás kövezetű és pazarvilágítású Kossuth-utca lakóitól?! Hiszen nemcsak a nyitabb utcák kényelmét, de a mellék utcák cél- és szükségyszerűségét is talán kötelességének ismerhetné a városi tanács, hogy istápolja. Vagy tán azért nem tett ezideig még semmit e dolgokban a tanács, sőt még választ sem adott az e tárgyban az utcai lakók aláírásával ellátott s még folyó évi március havában hozzá benyújtott kérésre, mert maga elkerülheti ezen kellemetlenségekkel bővelkedő zugot?

Mindegy! Nemcsak a maguk kényelmét, hanem a város közönségének szükségletét is kötelességük szem előtt tartani s a bajokban azelőtt segíteni, mielőtt az súlyos áldozatokat még nem követelt. Nagyon kíváncsi, hogy a fagyos tél küszöbén már végre szétnezzen a tanács az Iskola- és Rózsa-utcákban s akkor bizton meg fog győződni a panaszos hangok jogosultsága felől. Még kíváncsiabb azonban, hogy az adózó polgárság ezen utcákban lakó része is közbiztonságát jó állapotban láthassa.

*E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére. Szerk

Eladó ház. Székelyudvarhely helyt Báthori-utca 2. sz. alatt 5 szobás ház szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítás nyerhető ugyanott.

8888—1911 tkli.

Hirdetmény.

Székelypálfaiva közseg telekkönyve tagosítás és arányosítás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nevezve, amelyekre az 1886: XXIX. az 1889 XXXVIII és az 1891: XVI. t. c. cikkek s tényleges birtokos tulajdonjogának befejezését rendelik, az 1892: évi XXIX. t. cikkében szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helye-bikapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással illetik közze:

1. hogy mindazok kik az 1886: XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve a §-oknak az 1889: XXXVII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891: XVI. t. c. 15. §-a) pontján foglalt ki egészítései is — valamint az 1889 XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891: XVI. t. c. 15. §-b) pontja alapján történt törlesek érvénytelenséget kimutathatják e végből törlesei kereseteket hat hónap alatt vagyis 1912 évi április hó 25. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlesei kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886 XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak eseteiben ideértve az alábbi §-nak az 1889: XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt vagyis 1912 évi április hó 25. napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vételni nem fog,

3. hogy mindazok akik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által nem különböznek azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az 1892: XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik — ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889 XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis 1912 évi április hó 25. napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után az átalakításkor közbejött éves bevezetésből származó bármilyen igényeket jó hiszemű 3. ik szem. irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokra a felekre akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik

Kelt Székelyudvarhely 1911. évi október hó 10. napján a kir. törvényszék mint tkli. hatóság.

GYARMATHY FERENC s. k. törvényszéki bíró.

DÓSA, kir. tkvvezető.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalett-modelt közül a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazar-ház.)

NIGRIN
(Farnolent)
algebrai cipők
A mindent kapható!
A legújabb kiállítás
Arany éremmel díjazott

Nagy feladat mai napság

lányokat jól nevelni. Pedig az emberiség boldogsága nagyrészt enntől függ. Ezt a nehéz munkát rendkívül megkönnyebbiti Dolnay Gyula főszerkesztő „Lányok Lapja” mely havonként kétszer 1-én és 15-én igen sok képpel és oly kiválóan hasznos, szórakoztatva oktató s háziassan nevelő gazdag tartalommal jelenik meg, hogy azt bárki a legnyugodtabb lelkiismerettel adhatja leánygyermekéi kezébe. Az előfizetési ára csak két korona negyedévenként. Mutatványszámot a „Székely-Udvarhely” re való hivatkozással ingyen küld a „Lányok Lapja” kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-ut. 2

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü cukorkánál!

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félet kérjünk, mivel sok haszonlat utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabkáján rajta van a „Réthy” név.

1 doboz ára 60 fil. Mindonkint kapható.

Csak RETHY-félet fogadjanak el!

Kitünő és elismert
= jó minőségű =

BOROK

és pálinka-félék

jutányos árért és előnyös fizetési feltételek
:: mellett kaphatók ::

Hirschmann Albertnél,

Aradon, Hal-tér 6. sz.

= Ugyanott =

utazó és ügynökök

magas díjazással azon-

:: nál felvétetnek ::

Hirdetés

az üzlet lelke! Hirdetés nélkül

nincs forgalom! HIRDESEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben.

80 hold tagosított birtok eladó és 53 hold bérbe adandó. Bővebb felvilágosítás nyújt Orbók Lajos Medgyes.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízhatóan vásárolunk azonnal megvásárol, esetleg értékel vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol.

Dietrich Gyula ötvösmester. **Kolozsvárt.**

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnyeim: Dietrich ékszerész Kolozsvár.

Zongora-, ének-, zene-elméleti és gyakorlati órákat

fiuk- és leányok részére igen mérsékelt áron elvállal, ugyancsak mindennemű női kézimunkát, hímzést, olaj- és üvegfestést művészi kivitelben teljesít özv. Mihálovits Béláné tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-u. 31. szám.

Síremlékek és lépcsőkövek
Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imreh Márton kőfaragómester tiszteletben kaphatók a legjutányosabban. Elvállal egyéb építéshez való munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás termésketadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és vörös borok.

Sz. 4655—1911 polg.

Hirdetmény.

Az Ujszekely és vidék tejszövetkezet felszámolásban cég felszámoló bizottsága közölni teszi, hogy a szövetkezet 1911. évi augusztus hó 6. napján tartott közgyűlésén a felosztást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a kereskedelmi törvény 249 § 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetmény közzétételétől számított hat hó alatt a szövetkezettel szemben érvényesítsék.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság

Székelyudvarhely, 1911. évi szeptember hó 17-én.

Mihály János s. k.

A kiadmány hiteleül.

Simó Béla kiadó.

Sz. 4574—1911. polg.

Hirdetmény.

A páték és vidék tejszövetkezet felszámolásában cég felszámoló bizottsága közölni teszi, hogy a szövetkezet 1911. július hó 9. napján tartott közgyűlésén a felosztást elhatározta.

A szövetkezet felszámoló bizottsága felhívja tehát a szövetkezet hitelezőit, hogy a kereskedelmi törvény 249 § 2-ik bekezdése értelmében követeléseiket ezen hirdetmény közzétételétől számított hat hó alatt a szövetkezettel szemben érvényesítsék.

A királyi törvényszék, mint kereskedelmi bíróság.

Székelyudvarhely, 1911. évi szeptember hó 18-án.

Mihály János s. k.

kiadmány hiteleül:

Simó Béla kiadó.

FOCORYOS PERL

JÓZSEF Amerikan Dentist a napokban Székelyudvarhelyre jön.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőné!

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy mód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkóráság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata

tára — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.